

Środa, 23 listopada 2022 r.

P9_TA(2022)0407

Sytuacja w Libii

Zalecenie Parlamentu Europejskiego z dnia 23 listopada 2022 r. dla Rady, Komisji oraz Wiceprzewodniczącego Komisji / Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa w sprawie sytuacji w Libii (2021/2064(INI))

(2023/C 167/18)

Parlament Europejski,

- uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej z 25 czerwca 2021 r.,
- uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej z 12 grudnia 2019 r.,
- uwzględniając oświadczenie Wiceprzewodniczącego Komisji / Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa z 24 grudnia 2021 r. w sprawie przełożenia wyborów,
- uwzględniając oświadczenie Wiceprzewodniczącego Komisji / Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa z 11 marca 2021 r. w sprawie zatwierdzenia nowego rządu jedności narodowej,
- uwzględniając Konwencję genewską z 28 lipca 1951 r. oraz protokół z 31 stycznia 1967 r. w sprawie statusu uchodźców,
- uwzględniając pomoc dla Libii w ramach kryzysowego funduszu powierniczego na rzecz stabilności oraz eliminowania przyczyn migracji nieuregulowanej i wysiedleń w Afryce (EUTF),
- uwzględniając wspólny komunikat Komisji oraz Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa z 9 lutego 2021 r. pt. „Odnowione partnerstwo z południowymi sąsiadami – nowy program dla regionu Morza Śródziemnego” (JOIN(2021)0002),
- uwzględniając komunikat Komisji z 11 grudnia 2019 r. w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu (COM(2019)0640),
- uwzględniając rezolucję ONZ zatytułowaną „Przekształcamy nasz świat – agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030”, przyjętą 25 września 2015 r. w Nowym Jorku podczas szczytu ONZ w sprawie zrównoważonego rozwoju (agenda ONZ 2030),
- uwzględniając porozumienie paryskie, przyjęte na mocy decyzji 1/CP.21, osiągnięte podczas 21. Konferencji Stron (COP21) Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu oraz 11. Konferencji Stron służącą jako spotkanie stron protokołu z Kioto (CMP11), które miały miejsce w Paryżu (Francja) od 30 listopada do 11 grudnia 2015 r.,
- uwzględniając Konwencję z 18 września 1997 r. o zakazie użycia, składowania, produkcji i przekazywania min przeciwpiechotnych oraz o ich zniszczeniu,
- uwzględniając Konwencję o broni kasetowej z 30 maja 2008 r.,
- uwzględniając rezolucję Rady Bezpieczeństwa ONZ z 31 października 2000 r. w sprawie kobiet, pokoju i bezpieczeństwa,
- uwzględniając Konwencję o prawach dziecka z 20 listopada 1989 r.,
- uwzględniając Afrykańską Kartę Praw i Dobra Dziecka z 1 lipca 1990 r.,
- uwzględniając rezolucję Rady Bezpieczeństwa ONZ z 26 lutego 2011 r. oraz wszystkie kolejne rezolucje w sprawie embarga na broń w Libii,
- uwzględniając rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ w sprawie Libii z 29 kwietnia 2022 r., 28 lipca 2022 r. i 28 października 2022 r.,

Środa, 23 listopada 2022 r.

- uwzględniając raport Sekretarza Generalnego z 20 maja 2022 r. dotyczący misji ONZ ds. wspierania Libii (UNSMIL),
 - uwzględniając 23. sprawozdanie prokuratora Międzynarodowego Trybunału Karnego dla Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych z 28 kwietnia 2022 r. zgodnie z rezolucją nr 1970 (2011),
 - uwzględniając plan działania ONZ z 2020 r. pt. „For the Preparatory Phase of a Comprehensive Solution” [Na rzecz przygotowawczego etapu kompleksowego rozwiązania],
 - uwzględniając rezolucje Rady Praw Człowieka ONZ z 22 czerwca 2020 r. ustanawiającą niezależną misję informacyjną ds. Libii oraz z 8 lipca 2022 r. przedłużającą uprawnienia misji o dziewięć miesięcy,
 - uwzględniając sprawozdania niezależnej misji informacyjnej ds. Libii dla Rady Praw Człowieka ONZ z 29 listopada 2021 r., 23 marca 2022 r., 27 czerwca 2022 r. i 1 lipca 2022 r.,
 - uwzględniając Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych z 16 grudnia 1966 r.,
 - uwzględniając swoją rezolucję z 19 maja 2021 r. w sprawie ochrony praw człowieka i zewnętrznej polityki migracyjnej UE ⁽¹⁾,
 - uwzględniając swoje zalecenie z 30 maja 2018 r. dla Rady, Komisji oraz wiceprzewodniczącej Komisji / wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa w sprawie Libii ⁽²⁾,
 - uwzględniając art. 118 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A9-0252/2022),
- A. mając na uwadze, że w ciągu ostatniej dekady głębokie podziały i spięcia między głównymi libijskimi zainteresowanymi stronami, dodatkowo spotęgowane ingerencją podmiotów zagranicznych, doprowadziły do ciągłych walk o władzę i znacznie utrudniły proces pojednania narodowego;
- B. mając na uwadze, że w listopadzie 2020 r. misja UNSMIL zorganizowała pierwszą rundę Libijskiego Forum Dialogu Politycznego; wzięło w nim udział 75 uczestników z Libii reprezentujących pełne spektrum społeczne i polityczne społeczeństwa tego kraju; mając na uwadze, że Libijskie Forum Dialogu Politycznego uzgodniło plan działania dotyczący wiarygodnych, pluralistycznych i demokratycznych wyborów krajowych, które mają się odbyć 24 grudnia 2021 r.; mając na uwadze, że w lutym 2021 r. Libijskie Forum Dialogu Politycznego wybrało Abdula Hamida Dbeibeha na szefa tymczasowego rządu jedności narodowej; mając na uwadze, że w marcu 2021 r. libijska Izba Reprezentantów z siedzibą w Tobruku zatwierdziła utworzenie rządu jedności narodowej, co na pewien czas rozwiązało impas polityczny i sprawę spornej legalności w kraju;
- C. mając na uwadze, że w styczniu 2022 r. Izba Reprezentantów oświadczyła, że mandat rządu jedności narodowej wygasł w grudniu 2021 r.; mając na uwadze, że w związku z tym w lutym 2022 r. Izba Reprezentantów mianowała na premiera byłego ministra spraw wewnętrznych Fathiego Bashaghę; mając na uwadze, że przywódcy rządu jedności narodowej odrzucili nominację Bashaghy i w konsekwencji utworzenie nowego rządu, i nie złożyli rezygnacji; mając na uwadze, że rząd jedności narodowej jest nadal jedynym rządem uznawanym przez społeczność międzynarodową;
- D. mając na uwadze, że sytuacja w Libii jeszcze bardziej się pogorszyła odkąd pod koniec 2021 r. przełożono wybory na nieokreślony termin, w szczególności z powodu braku wcześniejszego porozumienia w sprawie podstawy prawnej dla wyborów oraz kryteriów weryfikacji kandydatów, a także braku budowania podstawowych gwarancji rzetelnych i przejrzystych wyborów jako priorytetowego celu, co pogłębiło impas polityczny i podziały krajowe;
- E. mając na uwadze, że przełożenie wyborów głęboko rozczarowało ponad 2,8 mln obywateli Libii, którzy zarejestrowali się do głosowania, w szczególności młodych wyborców, oraz grozi dalszym spadkiem zaufania do instytucji publicznych;

⁽¹⁾ Dz.U. C 15 z 12.1.2022, s. 70.

⁽²⁾ Dz.U. C 76 z 9.3.2020, s. 206.

Środa, 23 listopada 2022 r.

- F. mając na uwadze, że chociaż wspierane przez ONZ rozmowy między libijską Izbą Reprezentantów a organami ustawodawczymi Wysokiej Rady Państwa, które odbyły się w Kairze i Genewie w czerwcu 2022 r., doprowadziły do bezprecedensowego porozumienia w kilku od dawna nierozwiązanych kwestiach, w tym w odniesieniu do podziału miejsc w dwóch izbach ustawodawczych, podziału władzy między różnymi organami wykonawczymi i wyznaczenia granic prowincji, nie przyniosły one porozumienia w sprawie powszechnie popieranej konstytucji ani ordynacji wyborczej;
- G. mając na uwadze, że wybory nie mogą być celem samym w sobie, lecz powinny iść w parze z istotnymi reformami politycznymi, gospodarczymi i instytucjonalnymi; mając na uwadze, że zaangażowanie kobiet, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, gmin i lokalnych zainteresowanych stron ma kluczowe znaczenie dla budowania sprawnie funkcjonującego państwa i zapewnienia właściwego sprawowania rządów w Libii; mając na uwadze, że wszystkie libijskie partie polityczne powinny zaangażować się w prawdziwy dialog, aby przezwyciężyć trwający impas polityczny, i nie powinny stosować rozwiązań siłowych do rozstrzygnięcia kwestii spornych; mając na uwadze, że brak zaangażowania zainteresowanych stron z Libii w budowanie nowego wspólnego planu działania dotyczącego wyborów wydaje się wskazywać na ogólny brak zainteresowania budowaniem sprawnie funkcjonalnych i reprezentatywnych instytucji politycznych;
- H. mając na uwadze, że w lipcu 2022 r. w całym kraju, w tym w Trypolisie, Tobruku, Bengazi i Misracie, odbywały się masowe protesty przeciwko niewłaściwemu zarządzaniu instytucjami politycznymi i pogarszaniu się warunków życia; mając na uwadze, że protestujący domagali się niezwłocznego przeprowadzenia wyborów;
- I. mając na uwadze, że w następstwie protestów Rada Prezydencka zaproponowała plan działania przewidujący dalsze kroki i zachowanie jedności kraju, w tym wybory parlamentarne i prezydenckie w określonych ramach czasowych w celu przełamania impasu;
- J. mając na uwadze, że w wyniku starć, do których doszło w Trypolisie między bojówkami lojalnymi wobec Dbeibeha a bojówkami popierającymi Bashaghę, zginęło kilkanaście osób, w tym cywilów; starcia te po raz kolejny dowiodły niestabilnej sytuacji w kraju;
- K. mając na uwadze, że bezpieczeństwo i stabilność w Libii są ściśle związane z perspektywą prawdziwej transformacji demokratycznej, która może przynieść korzyści wszystkim mieszkańcom Libii; mając na uwadze, że długotrwały brak stabilności i systemowa bezkarność są istotnym czynnikiem nawrotu starć wojskowych, a także masowych demonstracji w kraju; mając na uwadze, że poszanowanie praworządności i pociągnięcie do odpowiedzialności osób winnych naruszeń praw człowieka mają zasadnicze znaczenie dla zapewnienia stabilności politycznej i trwałego pokoju w Libii i w całym regionie;
- L. mając na uwadze, że niezwykle ważne jest, aby państwa członkowskie skoordynowały swe działania i przemawiały jednym głosem, wspierając działania mediacyjne UE i podkreślając nadrzędną rolę ONZ;
- M. mając na uwadze, że od wielu miesięcy Rosja istotnie osłabia zdolność działania ONZ, odmawiając przyłączenia się do konsensusu w sprawie propozycji dotyczących przedłużenia uprawnień UNSMIL i mianowania nowego specjalnego przedstawiciela ONZ ds. Libii;
- N. mając na uwadze, że 2 września 2022 r., po dziewięciu miesiącach impasu politycznego w Radzie Bezpieczeństwa ONZ, sekretarz generalny ONZ António Guterres ogłosił mianowanie Abdoulaye'a Bathily'ego z Senegalu specjalnym przedstawicielem ds. Libii i szefem UNSMIL; mając na uwadze, że 28 października 2022 r. Rada Bezpieczeństwa ONZ jednomyślnie opowiedziała się za przedłużeniem uprawnień UNSMIL do 31 października 2023 r.;
- O. mając na uwadze, że w listopadzie 2019 r. Libia podpisała z Turcją protokół ustaleń w sprawie delimitacji jurysdykcji morskich na Morzu Śródziemnym; mając na uwadze, że porozumienie to narusza suwerenne prawa państw trzecich, jest niezgodne z prawem morza i – jak stwierdziła Rada Europejska – nie może w związku z tym wywoływać żadnych skutków prawnych dla państw trzecich; mając na uwadze, że 3 października 2022 r. Libia i Turcja podpisały umowę w sprawie węglowodorów na podstawie protokołu ustaleń Turcja–Libia z 2019 r.;
- P. mając na uwadze, że ciągle zaangażowanie w konflikt lokalnych i zagranicznych ugrupowań zbrojnych, takich jak rosyjska grupa Wagnera, a także sił zagranicznych, stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa Libii i całego regionu;

Środa, 23 listopada 2022 r.

- Q. mając na uwadze, że wszystkie kraje, które uczestniczyły w konferencjach berlińskich w sprawie Libii oraz w paryskiej konferencji międzynarodowej w sprawie Libii, w tym Rosja i Turcja, których wojska są obecne w Libii, zobowiązały się nie ingerować w sprawy libijskie i poparły wdrożenie planu działania na rzecz niezwłocznego wycofania najemników, zagranicznych bojowników i obcych sił zbrojnych z terytorium tego kraju;
- R. mając na uwadze, że w ostatnim czasie starsi rangą wojskowi z Libii podejmowali próby ponownego utworzenia zjednoczonej armii libijskiej;
- S. mając na uwadze, że kompleksowa reforma sektora bezpieczeństwa ma kluczowe znaczenie dla ustanowienia zjednoczonych, pluralistycznych i odpowiedzialnych libijskich sił bezpieczeństwa narodowego, policji i sił wojskowych podlegających centralnej władzy cywilnej; przyczyni się to do zapobiegania przyszłym naruszeniom praw człowieka, wzmocnienia praworządności, położenia kresu bezkarności i zagwarantowania stabilności politycznej w kraju i w regionie; mając na uwadze, że wydarzenia, do których doszło pod koniec sierpnia, wskazują niestety na odwrotną tendencję, czego wyrazem jest eskalacja konfliktu zbrojnego;
- T. mając na uwadze, że duża liczba min lądowych i niewybuchów, oprócz zagrożenia dla ludzkiego życia, stanowi poważną przeszkodę dla odbudowy gospodarczej i społecznej kraju;
- U. mając na uwadze, że rozprzestrzenianie broni strzeleckiej i lekkiej oraz porzucone zapasy amunicji zwiększają niestabilność, ponieważ są one często przerzucane zarówno na terytorium Libii, jak i przez jej granice, co istotnie osłabia bezpieczeństwo regionalne i lokalne, gdyż lokalne ugrupowania zbrojne uzyskują dostęp do tej broni, w szczególności w regionie Sahelu;
- V. mając na uwadze, że praworządność i pociągnięcie do odpowiedzialności osób winnych naruszeń praw człowieka mają zasadnicze znaczenie dla zapewnienia stabilności politycznej i trwałego pokoju; mając na uwadze, że brak solidnego systemu wymiaru sprawiedliwości, systematyczne naruszanie praworządności, a co za tym idzie powszechna korupcja i nagminne łamanie praw człowieka stwarzają atmosferę bezkarności w tym kraju, co stanowi istotną przeszkodę dla pokojowego współistnienia oraz dla bezpiecznego powrotu osób wewnętrznie przesiedlonych;
- W. mając na uwadze, że Libia jest krajem o największych rezerwach ropy naftowej w Afryce; jest także członkiem Organizacji Krajów Eksportujących Ropę Naftową i jednym z głównych dostawców na rynki światowe; mając na uwadze, że libijska gospodarka jest silnie uzależniona od sektora ropy naftowej; mając na uwadze, że produkcja ropy naftowej jest często instrumentalnie wykorzystywana przez różne podmioty, które wielokrotnie zamykały instalacje ropy naftowej z powodów politycznych; mając na uwadze, że praktyka grabieży i nielegalny wywóz ropy naftowej i produktów rafinacji ropy naftowej stanowią zagrożenie dla pokoju, bezpieczeństwa i stabilności Libii, w związku z czym trzeba te zjawiska przewidywać;
- X. mając na uwadze, że częściowe zamknięcie libijskich instalacji naftowych przez siły lojalne wobec marszałka Chalify Haftara na kilka miesięcy, od kwietnia 2022 r., znacznie ograniczyło produkcję w tym kraju, powodując spadek dochodów budżetu państwa, i ma poważne reperkusje poza granicami Libii, takie jak dalszy wzrost cen energii, które były już wysokie ze względu na rosyjską inwazję na Ukrainę; mając na uwadze, że w lipcu 2022 r. zainteresowane strony z zachodu i wschodu Libii osiągnęły porozumienie w sprawie wznowienia produkcji i eksportu ropy naftowej we wszystkich zablokowanych polach naftowych i portach w tym kraju;
- Y. mając na uwadze, że zmiana klimatu stanowi zagrożenie egzystencjalne dla Libii – kraju, który coraz częściej zmaga się z poważnymi suszami i niedoborem wody; mając na uwadze, że w swoim przemówieniu wygłoszonym na szczycie klimatycznym ONZ COP27 w Egipcie przewodniczący libijskiej Rady Prezydenckiej Mohammed Menfi stwierdził, że zmiana klimatu osłabia możliwości rozwoju i inwestycji oraz ogranicza wzrost gospodarczy; mając na uwadze, że – jak przypomniawsza była specjalna doradczyni sekretarza generalnego ONZ ds. Libii Stephanie Williams – niestabilność klimatu Libii pogłębia się również z powodu pełnego uzależnienia tego kraju od paliw kopalnych oraz uszkodzonej infrastruktury elektrycznej i wodnej;
- Z. mając na uwadze, że grupa robocza ds. gospodarczych Międzynarodowego Komitetu ds. Działań Następczych ws. Libii (dalej: grupa robocza ds. gospodarczych), której współprzewodniczą UE, Egipt, USA i UNSMIL, współpracuje z władzami Libii, by zapewniać Libijczykom podstawowe usługi, wzmacniać instytucje gospodarcze, ożywić sektor prywatny i usprawniać proces budżetowy; mając na uwadze, że grupa robocza ds. gospodarczych poczyniła już znaczne postępy we wspieraniu zjednoczenia libijskiego banku centralnego; mając jednak na uwadze, że konsultacje w tej sprawie niedawno zawieszono;

Środa, 23 listopada 2022 r.

- AA. mając na uwadze, że od 2013 r. misja Unii Europejskiej dotycząca pomocy w zintegrowanym zarządzaniu granicami w Libii (EUBAM Libya) wspiera władze Libii w rozwijaniu zarządzania granicami i bezpieczeństwem w Libii; mając na uwadze, że EUBAM Libya została przedłużona do 30 czerwca 2023 r.;
- AB. mając na uwadze, że EUBAM Libya, we współpracy ze Specjalnym Przedstawicielem Unii Europejskiej w regionie Sahelu, regionalną komórką doradczo-koordynacyjną oraz programem zwalczania terroryzmu (CT-JUST), zorganizowała regionalną konferencję na temat współpracy transgranicznej między Libią a krajami Sahelu, która odbędzie się w Tunisie w dniach 22–23 listopada 2022 r., aby wesprzeć bezpieczeństwo i stabilność w regionie poprzez zacieśnienie współpracy transgranicznej w walce z przestępczością transgraniczną, w tym z terroryzmem i przestępczością zorganizowaną;
- AC. mając na uwadze, że operacja wojskowa Unii Europejskiej na Morzu Śródziemnym (EUNAVFOR MED IRINI) rozpoczęła się 31 marca 2020 r. i została przedłużona do 31 marca 2023 r.; mając na uwadze, że jej zasadniczą rolą jest wdrożenie embarga ONZ na broń nałożonego na Libię zgodnie z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1973 (2011); mając na uwadze, że embargo ONZ na broń było wielokrotnie naruszane i nadal jest łamane przez szereg podmiotów;
- AD. mając na uwadze, że 15 stycznia 2021 r. operacja Irini i Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex) podpisały porozumienie robocze, zgodnie z którym będą one między innymi wymieniać informacje na temat przestępczości transgranicznej, takiej jak handel bronią i przemyt ludzi; mając na uwadze, że Frontex wymienia informacje na temat rzeczywistych lub potencjalnych sytuacji zagrożenia na morzu w libijskim regionie poszukiwawczo-ratowniczym z właściwymi organami i ośrodkami koordynacji, w tym włoskimi, maltańskimi i tunezyjskimi morskimi ratowniczymi centrami koordynacyjnymi, a także z libijskim morskim ratowniczym centrum koordynacyjnym i wspólnym centrum koordynacji ratownictwa, które UE finansuje za pośrednictwem funduszu powierniczego, a prowadzą je libijska straż przybrzeżna i marynarka wojenna;
- AE. mając na uwadze, że stabilność i bezpieczeństwo Libii mają zasadnicze znaczenie dla stabilności i bezpieczeństwa całego regionu śródziemnomorskiego;
- AF. mając na uwadze, że UE nawiązała odnowione partnerstwo z południowym sąsiedztwem, skupiające się na rozwoju społecznym, dobrych rządach i praworządności, odporności, dobrobycie i transformacji cyfrowej, pokoju i bezpieczeństwie, migracji i mobilności, a także transformacji ekologicznej, odporności na zmianę klimatu oraz na energii i środowisku;
- AG. mając na uwadze, że w latach 2021–2024 UE przeznacza średnio 37 mln EUR rocznie na budowanie państwowości, potrzeby w zakresie rozwoju społecznego i podstawowe świadczenia zdrowotne w Libii;
- AH. mając na uwadze, że społeczeństwo obywatelskie Libii musi odgrywać kluczową rolę w określaniu przyszłości kraju; mając na uwadze, że w ostatnich miesiącach doszło do niepokojącego kurczenia się przestrzeni obywatelskiej spowodowanego coraz bardziej rygorystycznymi prawami i regulacjami; mając na uwadze, że wielu działaczy politycznych, obrońców praw człowieka, pracowników humanitarnych, dziennikarzy, sędziów i prawników pada ofiarą pogroźek, są porywani, arbitralnie przetrzymywani, torturowani i zabijani; mając na uwadze, że brak autonomicznego i niezależnego systemu wymiaru sprawiedliwości nie umożliwia osobom, których prawa człowieka naruszono, korzystania ze środków odwoławczych;
- AI. mając na uwadze, że migranci, uchodźcy i osoby ubiegające się o azyl są ofiarami powszechnych i systematycznych naruszeń praw człowieka, takich jak handel ludźmi, arbitralne aresztowania, przetrzymywanie, wymuszanie, gwałt, niewolnictwo, porwania w celu szantażu i wyzysku, zarówno ze strony organów państwowych, jak i grup zbrojnych;
- AJ. mając na uwadze, że Libia stanowi kluczowy punkt tranzytu i wyjazdu dla migrantów próbujących przedostać się do Europy, w szczególności z Afryki Subsaharyjskiej; mając na uwadze, że podczas próby pokonania Morza Śródziemnego, aby dotrzeć do Europy, zginęły tysiące ludzi;
- AK. mając na uwadze, że jednym z celów wsparcia UE na rzecz zarządzania granicami w Libii jest zapobieganie ofiarom śmiertelnym na Morzu Śródziemnym; mając na uwadze, że organizacje pozarządowe często odgrywały godną pochwały rolę w ratowaniu życia na Morzu Śródziemnym; mając na uwadze, że gwałtowny spadek liczby statków poszukiwawczo-ratowniczych miał śmiertelne konsekwencje dla osób poszukujących bezpieczeństwa; mając na uwadze, że sieci zajmujące się przemytem ludzi wykorzystują zasadę Specjalnego Regionu Administracyjnego do nielegalnego czerpania korzyści z sytuacji osób uciekających przed okrucieństwami w Libii, utrwalając ludzkie nieszczęście i stając się odpowiedzialne za poważne naruszenia praw człowieka; mając na uwadze, że Rada Europejska powtórzyła, że wszystkie statki pływające na Morzu Śródziemnym muszą przestrzegać prawa międzynarodowego i prawa UE; mając na uwadze, że zarówno organy ONZ, jak i najważniejsze organizacje pozarządowe,

Środa, 23 listopada 2022 r.

udokumentowały przypadki łamania praw człowieka wobec osób, które usiłują wydostać się z Libii drogą morską; mając na uwadze, że osoby przechwycone przez libijską straż przybrzeżną i odstawiane na ląd po akcji ratunkowej na morzu często są umieszczane w imigracyjnych ośrodkach detencyjnych i są ofiarami naruszeń praw człowieka; mając na uwadze, że UE oczekuje od władz libijskich, w tym libijskiej straży przybrzeżnej, z którą współpracuje, gwarancji poszanowania praw człowieka i godności migrantów, zbadania przypadków przemocy oraz zapewnienia odpowiednich działań następczych wobec osób odpowiedzialnych; mając jednak na uwadze, że naruszenia te nadal się utrzymują, zwłaszcza ze względu na nieskuteczne mechanizmy monitorowania i rozliczalności;

- AL. mając na uwadze, że około 160 000 osób wewnętrznie przesiedlonych w Libii nadal nie ma wystarczającej ochrony i pomocy;
- AM. mając na uwadze, że kobiety i dzieci są w większym stopniu zagrożone wykorzystywaniem, handlem, przemocą seksualną i ze względu na płć, przymusową prostytucją oraz bezprawnym przetrzymywaniem;
- AN. mając na uwadze, że przemoc seksualna i ze względu na płć jest rozpowszechniona i pogłębiana przez bezkarność; mając na uwadze, że ofiary przemocy seksualnej są często marginalizowane i stygmatyzowane przez swoje rodziny i społeczności; mając na uwadze, że krajowe ramy prawne nie zapewniają odpowiedniej ochrony ofiar przemocy seksualnej;
- AO. mając na uwadze, że w sprawozdaniach niezależnej misji informacyjnej ONZ ds. Libii stwierdzono, że istnieją uzasadnione podstawy, by wierzyć, że zbrodnie przeciwko ludzkości i zbrodnie wojenne były i są nadal popełniane w Libii; mając na uwadze, że 8 lipca 2022 r. Rada Praw Człowieka ONZ odnowiła uprawnienia misji na ostateczny, niepodlegający przedłużeniu okres dziewięciu miesięcy w celu przedstawienia zaleceń końcowych;
1. zaleca, aby podczas realizacji unijnej polityki wobec Libii Rada, Komisja oraz Wiceprzewodniczący Komisji / Wysoki Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa:
- dopilnowali, by należący do Libijczyków i prowadzony przez nich pod auspicjami ONZ pluralistyczny proces pojednania narodowego otrzymał jak największe wsparcie, aby doprowadzić do długoterminowej stabilności i bezpieczeństwa oraz stworzył podstawy dla pokojowej i demokratycznej transformacji z udziałem wszystkich zainteresowanych podmiotów, w tym kobiet, organizacji społeczeństwa obywatelskiego i władz lokalnych, tak aby proces pokojowy był reprezentatywnym wyrazem woli całego społeczeństwa tego kraju;
 - kontynuowali ścisłą współpracę z UNSMIL i aktywnie wspierali dalsze przedłużenie jej uprawnień po 31 października 2023 r., jeżeli będzie to konieczne, aby zapewnić skuteczny wkład w proces konstytucyjny i organizację wyborów, wdrożyć zawieszenie broni, monitorować kwestie praw człowieka i oferować pomoc techniczną dla libijskich instytucji; podkreślili, że ze względu na obecny impas polityczny zasadnicze znaczenie ma kontynuacja wspieranych przez ONZ negocjacji w sprawie planu działania na rzecz wolnych, uczciwych, wiarygodnych i przejrzystych wyborów, a także wezwanie wszystkich libijskich zainteresowanych stron do unikania błędów popełnionych w przeszłości, takich jak brak kryteriów weryfikacji kandydatów, do poszanowania wyników wyborów i zagwarantowania pokojowego przekazania władzy; wysłali unijną misji obserwacji wyborów, która monitorowałaby proces wyborczy;
 - umocnili dyplomatyczne kanały współpracy z podmiotami międzynarodowymi oraz podjęli bardziej zdecydowane działania na rzecz mediacji i wypracowania zharmonizowanej strategii międzynarodowej, która miałaby na celu stworzenie pokojowej, stabilnej i zjednoczonej Libii; rozważyli zorganizowanie kolejnej konferencji w sprawie Libii oraz wspierali tak zwane wysiłki dyplomatyczne drugiego toru;
 - wymogli wysiłki dyplomatyczne UE na rzecz przywrócenia pokoju i bezpieczeństwa w tym kraju oraz zapewnili, by państwa członkowskie mówiły jednym głosem, działały w sposób bardziej jednolity i wspierały ogólnokrajowe, pluralistyczne i wspólne wysiłki na rzecz osiągnięcia pożądanej transformacji politycznej, której towarzyszyć będą niezbędne reformy; w tym celu pilnie mianowali specjalnego przedstawiciela UE ds. Libii;
 - dopilnowali, by delegatura UE w Libii odgrywała bardziej aktywną rolę oraz, gdy tylko pozwolą na to warunki bezpieczeństwa, ułatwiała więcej misji instytucji UE w Libii, w tym misji Parlamentu Europejskiego, w celu dalszego pogłębiania dialogu między UE a Libią;
 - zapewnili, aby wszystkie umowy lub środki współpracy między Libią a UE lub jej państwami członkowskimi były zgodne z prawem międzynarodowym i unijnym;

Środa, 23 listopada 2022 r.

- g) wezwali władze libijskie do unieważnienia protokołu ustaleń Turcja–Libia z 2019 r. w sprawie wyznaczenia jurysdykcji morskich na Morzu Śródziemnym oraz do niewdrażania żadnej klauzuli zawartej w późniejszym porozumieniu w sprawie węglowodorów, podpisanym 3 października 2022 r., które przewiduje nielegalne odwierty w wyłącznych strefach ekonomicznych państw trzecich, w tym Cypru i Grecji;
- h) wzmacnili apel wystosowany na konferencji paryskiej i berlińskiej w sprawie Libii, aby wszyscy najemnicy, zagraniczni bojownicy i członkowie sił zagranicznych wycofali się z terytorium tego kraju; wezwali wszystkie zaangażowane podmioty międzynarodowe, w tym Rosję, Zjednoczone Emiraty Arabskie i Turcję, by nie ingerowały w sprawy Libii i zastosowały się do tego wezwania, by powstrzymały się od podsycania napięć i walki poprzez bezpośrednią lub sponsorowaną interwencję wojskową oraz by natychmiast wycofały wszystkich najemników, którzy, podobnie jak rosyjska grupa Wagnera, nadal przebywają w tym kraju i stanowią zagrożenie dla stabilności Libii i całego regionu;
- i) bardziej wspierali władze libijskie w przeprowadzaniu kompleksowej reformy sektora bezpieczeństwa oraz polityki rozbrojenia, demobilizacji i reintegracji ugrupowań zbrojnych, w oparciu o spis personelu ugrupowań zbrojnych i z weryfikacją zawodową przy wsparciu ONZ; podjęli działania, by zagwarantować, że ostatecznym celem tych strategii politycznych będzie ustanowienie zjednoczonych, pluralistycznych i odpowiedzialnych libijskich sił bezpieczeństwa narodowego, policji i sił wojskowych pod władzą cywilną oraz umożliwienie byłym bojownikom złożenia broni i powrotu do swoich społeczności, a tym samym budowanie trwalszego pokoju;
- j) wezwali władze Libii do przystąpienia do Konwencji o zakazie użycia, składowania, produkcji i przekazywania min przeciwpiechotnych oraz o ich zniszczeniu, a także konwencji o broni kasetowej; przydzielili wystarczające środki unijne na projekty dotyczące usuwania min lądowych i innych niewybuchów, zapewnianie edukacji na temat zagrożenia związanego z minami oraz wspieranie ofiar min, w tym poprzez zapewnienie im dostępu do opieki zdrowotnej, rehabilitacji oraz wsparcia psychologicznego i psychospołecznego, aby zapobiec przyszłym wypadkom oraz umożliwić zrównoważony rozwój gospodarczy i społeczny;
- k) zajęli się wpływem, jaki na bezpieczeństwo ludzi i stabilność w regionie wywiera przekierowywanie broni strzeleckiej, lekkiej i amunicji na czarny rynek, w tym poprzez wspieranie zarządzania bronią i amunicją oraz reformę sektora bezpieczeństwa na szczeblu krajowym i regionalnym;
- l) zapewniali władzom Libii pomoc techniczną niezbędną do przeprowadzenia kompleksowej reformy wymiaru sprawiedliwości, która ma także na celu likwidację strukturalnej bezkarności panującej w tym kraju i uutorowanie drogi do trwałego pojednania i pokoju;
- m) rozważyli nałożenie dodatkowych ukierunkowanych środków ograniczających, w tym w ramach globalnego systemu sankcji UE za naruszenia praw człowieka, wobec osób i podmiotów, których działania powodują poważne naruszenia praw człowieka i wolności oraz zagrażają praworządności;
- n) wezwali wszystkie podmioty do powstrzymania się od wykorzystywania ropy naftowej jako instrumentu konfrontacji politycznej oraz do utrzymania pracy wszystkich odwiertów i terminali naftowych; zwiększyli starania grupy roboczej ds. gospodarczych, która ma wezwać władze libijskie do zapewnienia sprawiedliwej, przejrzystej, sprzyjającej włączeniu społecznemu i zrównoważonej redystrybucji dochodów z ropy naftowej poprzez realizację wizji wspólnego dobrobytu gospodarczego wszystkich mieszkańców kraju;
- o) wspierali instytucje gospodarcze Libii, usprawniali zarządzanie gospodarcze w kraju i promowali dywersyfikację gospodarczą;
- p) podjęli działania na rzecz bardziej stabilnego partnerstwa energetycznego z Libią, które pomogłoby zwiększyć zdolności kraju w tym sektorze i zdywersyfikować źródła energii UE; zapewniali władzom Libii pomoc techniczną w tym zakresie niezbędną do wsparcia transformacji w kierunku zrównoważonej gospodarki neutralnej dla klimatu, aby ograniczyć zagrożenia stwarzane przez zmianę klimatu, które poważnie wpływają na ten kraj, zgodnie z wymiarem zewnętrznym Europejskiego Zielonego Ładu i porozumieniem paryskim;
- q) wspierali wartościową pracę EUBAM Libya i EUNAVFOR MED Irini, dwóch misji wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony (WPBiO), które przyczyniają się do trwałego pokoju, bezpieczeństwa i stabilności; dalej wspierali w szczególności główne zadanie operacji Irini, jakim jest wdrożenie embarga na broń nałożonego na Libię przez ONZ; zapewnili, by obie misje w pełni wykorzystywały swój potencjał, co nie miało dotychczas miejsca; zapewnili misji IRINI niezbędne zdolności techniczne, aby zapobiec przedostawaniu się broni do Libii drogą lądową, morską lub powietrzną, oraz zintensyfikowali działania EUBAM na południowej granicy Libii;

Środa, 23 listopada 2022 r.

- r) odnowili, w razie potrzeby, uprawnienia obu misji WPBiO, aby przyczynić się do poprawy warunków bezpieczeństwa w terenie, w tym poprzez uniemożliwienie terrorystom, handlarzom ludźmi i ugrupowaniom zbrojnym działań transgranicznych, takich jak przemyt broni; gwarantowali, by wszystkie działania prowadzone lub współorganizowane przez obie misje były zgodne z prawami człowieka oraz prawem międzynarodowym i unijnym, w szczególności z zasadą non-refoulement, oraz zapewniali odpowiedzialność za możliwe naruszenia; usprawnili monitorowanie pracy EUBAM, aby zapobiec niewłaściwemu zarządzaniu w odniesieniu do jej działań związanych z realizacją misji; regularnie przeprowadzali i przedstawiali Parlamentowi analizy i oceny skutków w zakresie praw człowieka wszystkich swoich działań; zapewnili, by wszelkie wsparcie libijskiej straży granicznej i przybrzeżnej było uzależnione od poszanowania prawa międzynarodowego i unijnego;
- s) zapewniali odpowiednie zasoby na działania poszukiwawczo-ratownicze wzdłuż centralnego szlaku na Morzu Śródziemnym, w tym aktywne patrolowanie z morza i powietrza przez UE i jej państwa członkowskie, aby zagwarantować pełną ochronę życia i godności ludzi; zapewnili, aby prywatne statki prowadzące działania poszukiwawczo-ratownicze przestrzegały właściwych przepisów prawa międzynarodowego i unijnego, oraz współpracowały z właściwymi organami państw członkowskich i Fronteksem w celu zapewnienia bezpieczeństwa osób znajdujących się w niebezpieczeństwie na morzu; zapewnili, by migranci uratowani na morzu byli odstawiani na ląd w bezpiecznych miejscach oraz by południowe państwa członkowskie nie były pozostawiane same sobie z obowiązkami dotyczącymi sprowadzenia na ląd i przyjęcia migrantów;
- t) przeznaczyli – w oparciu o przegląd wcześniejszych programów w kraju – wystarczające środki UE z Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy” na wsparcie libijskich działań i projektów na rzecz demokratyzacji, które mają na celu wzmocnienie praworządności i dobrych rządów, poprawę zdolności Libii do świadczenia usług publicznych, promowanie dążeń do decentralizacji, wspieranie stabilizacji kraju, wspieranie społeczeństwa obywatelskiego, zwiększenie włączenia społecznego i zwalczanie nierówności, promowanie równości płci oraz wzmocnienie pozycji kobiet i osób młodych, poprawę systemu ochrony zdrowia w Libii, walkę ze zmianą klimatu, a także na promowanie koncepcji bezpieczeństwa ludzkiego oraz równego, zrównoważonego i opartego na włączeniu wzrostu; zapewniali pomoc techniczną dla tych projektów oraz ich wdrażanie przez instytucje międzynarodowe i organizacje pozarządowe, które mają doświadczenie w prowadzeniu działań w Libii; zapewniali zgodność tych projektów z priorytetami nowego programu na rzecz regionu śródziemnomorskiego i agendy ONZ 2030 oraz z kryteriami Komitetu Pomocy Rozwojowej Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju; zagwarantowali, by unijne finansowanie z ISWMR – „Globalny wymiar Europy” było uwarunkowane poszanowaniem praw człowieka i prawa międzynarodowego oraz by Parlament miał odpowiednie uprawnienia do kontrolowania wykorzystania tych środków i ich rozliczenia;
- u) nadal zapewniali pomoc humanitarną na rzecz Libii, ze szczególnym uwzględnieniem grup w najtrudniejszej sytuacji;
- v) dalej wspierali libijskie społeczeństwo obywatelskie i aktywnie z nim współpracowali; wezwali władze libijskie do zaprzestania brutalnych represji wobec organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym aresztowań, zatrzymań, wymuszonych zaginięć i tortur, oraz do zniesienia ograniczeń nałożonych na organizacje społeczeństwa obywatelskiego, które to ograniczenia nadal stwarzają poważne przeszkody dla wolności wypowiedzi, zrzeszania się i pokojowego zgromadzania się, zagwarantowanych także w Międzynarodowym pakcie praw obywatelskich i politycznych, który Libia ratyfikowała;
- w) wezwali władze libijskie do zniesienia ograniczeń wizowych dla członków prasy zagranicznej i lokalnej oraz do zagwarantowania dziennikarzom bezpieczeństwa;
- x) zaapelowali do władz Libii o uchylenie ustawy nr 19 z 2001 r. i dekretu Rady Prezydenckiej nr 286 z 2019 r., które ograniczają społeczeństwu obywatelskiemu możliwość działania, oraz ustawy nr 76 z 1972 r. o publikacjach, ograniczającej wolność wypowiedzi; wezwali władze libijskie do położenia kresu kryminalizacji podstawowych wolności na podstawie niejasno sformułowanych artykułów libijskiego kodeksu karnego, takich jak art. 206 i 207, które przewidują karę śmierci; wzywali władze libijskie do natychmiastowego uwolnienia wszystkich osób niesprawiedliwie uwięzionych na podstawie takich zarzutów;
- y) wzywali władze libijskie do wprowadzenia moratorium na wykonywanie kary śmierci w dążeniu do jej ostatecznego zniesienia;

Środa, 23 listopada 2022 r.

- z) wzywali władze libijskie do zwiększenia pełnej reprezentacji i uczestnictwa kobiet oraz do ochrony kobiet przed wszelkimi formami przemocy; wspierali inicjatywy ukierunkowane na opracowanie krajowego planu działania w sprawie kobiet, pokoju i bezpieczeństwa, zgodnie z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ z 31 października 2000 r.;
- aa) wzywali władze libijskie do opracowania i przyjęcia środków mających na celu położenie kresu i zapobieganie przemocy wobec dzieci oraz do wywiązania się z obowiązków Libii w zakresie promowania i ochrony praw dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem obowiązków na podstawie Konwencji o prawach dziecka oraz Afrykańskiej Karty Praw i Dobra Dziecka;
- ab) wzywali władze libijskie do wyeliminowania dyskryminacyjnych praw i praktyk wobec członków mniejszości religijnych i etnicznych;
- ac) pomagali władzom libijskim w zapewnianiu dobrowolnego, bezpiecznego i godnego powrotu osób wewnętrznie przesiedlonych do domu oraz wspierali wszystkie odpowiednie zainteresowane strony świadczące pomoc humanitarną dla osób wewnętrznie przesiedlonych i osób powracających, łącznie z dostępem do podstawowej opieki zdrowotnej, edukacji i usług ochrony;
- ad) wezwali władze Libii do poszanowania kulturowej, językowej i historycznej różnorodności regionalnej oraz do zniesienia ograniczeń i przeszkód dla pokojowego wyrażania aspiracji społeczności lokalnych dotyczących sprawiedliwych i równych praw i obowiązków w ramach zjednoczonej Libii; nadal zapewniali pomoc i środki finansowe społecznościom lokalnym, w szczególności zmarginalizowanym, aby promować zrównoważony rozwój gospodarczy, spójność społeczną i bezpieczeństwo ludzi; w dalszym stopniu rozwijali partnerstwa z gminami libijskimi i wspierali je w usprawnianiu systemu lokalnego zarządzania oraz w zapewnianiu podstawowych usług, w tym edukacji i opieki zdrowotnej;
- ae) wzywali władze libijskie do zapewnienia ochrony migrantom, uchodźcom i osobom ubiegającym się o azyl oraz do zagwarantowania pełnego, bezpiecznego i niezakłóconego dostępu do punktów zejścia na ląd i do wszystkich pomieszczeń w ośrodkach detencyjnych organizacjom humanitarnym udzielającym pomocy tym grupom osób znajdujących się w trudnej sytuacji; zachęcali władze libijskie do zniesienia ograniczeń wizowych dla wszystkich międzynarodowych pracowników humanitarnych, niezależnie od przynależności państwowej; zapewniali tym podmiotom humanitarnym odpowiednie zasoby finansowe w celu zagwarantowania skutecznych działań humanitarnych w ośrodkach detencyjnych i na obszarach miejskich;
- af) wezwali władze libijskie do podpisania i ratyfikowania Konwencji genewskiej dotyczącej statusu uchodźców z 1951 r. oraz zaoferowali wsparcie na rzecz wdrażania jej środków wspomagających;
- ag) wzywali władze libijskie do położenia kresu arbitralnemu przetrzymywaniu imigrantów oraz do wprowadzenia opartych na prawach człowieka alternatyw dla zatrzymań, między innymi poprzez zamknięcie imigracyjnych ośrodków detencyjnych i otwarcie ośrodków recepcyjnych, opracowanie mechanizmów kontroli przesiewowej i ukierunkowanej pomocy oraz oferowanie mieszkań komunalnych; w tym celu aktywnie wspierali i finansowali inicjatywy mające na celu zmianę libijskich ram legislacyjnych w sprawie migracji i azylu w dążeniu do dostosowania ich do prawa międzynarodowego oraz międzynarodowo uznanych norm i zasad;
- ah) wzywali władze libijskie do zapewnienia, by przetrzymywane kobiety przebywały w ośrodkach, w których pracują odpowiednio przeszkolone strażniczki, a dzieci były oddzielane od dorosłych, którzy nie są ich krewnymi;
- ai) dalej zachęcali władze libijskie do zacieśnienia współpracy z krajami sąsiadującymi w zakresie tworzenia bezpiecznych i legalnych dróg migracji;
- aj) zachęcali władze libijskie do zacieśnienia współpracy z innymi krajami i Międzynarodową Organizacją ds. Migracji w zakresie dobrowolnego, bezpiecznego i godnego powrotu migrantów, którzy utknęli w Libii, do krajów pochodzenia oraz do ich reintegracji w społeczeństwach i społecznościach, które ich przyjmują;
- ak) zachęcali państwa członkowskie UE do negocjacji w sprawie opracowania ambitniejszej polityki migracyjnej i azylowej UE, aby nie ułatwiać pośrednio nielegalnego pullbacku przez libijską granicę lub przez aparat bezpieczeństwa oraz odsyłania ludzi do obozów w Libii, w których panują nieludzkie warunki, a także aby nie finansować i nie współpracować z libijskimi zainteresowanymi stronami, wobec których istnieją wiarygodne zarzuty, że dopuścili się poważnych naruszeń i uczestniczyli w handlu ludźmi; umocnili bezpieczne i legalne drogi migracji do UE, w tym dzięki powielaniu istniejących dobrych praktyk i zwiększeniu zdolności nadzwyczajnych mechanizmów tranzytowych i zobowiązań państw członkowskich w zakresie przesiedleń;

Środa, 23 listopada 2022 r.

- a) aktywnie wspierali, w razie potrzeby, dodatkowe odnowienie niezależnej misji informacyjnej ONZ ds. Libii oraz wdrażanie zaleceń zawartych w jej sprawozdaniach; zapewnili misji wystarczające zasoby do wykonywania jej uprawnień i wezwali władze libijskie do pełnej współpracy z misją oraz do niezwłocznego zapewnienia jej członkom pełnej możliwości prowadzenia dochodzeń;
 - am) w dalszym ciągu wspierali uprawnienia Międzynarodowego Trybunału Karnego i jego dążenia do postawienia przed sądem wszystkich sprawców masowych aktów okrucieństwa, w tym osób odpowiedzialnych za naruszenia międzynarodowego prawa humanitarnego, rekrutowanie i bezpośrednie wcielanie dzieci do działań wojennych, wymuszone zaginięcia, egzekucje pozasądowe i inne formy przemocy wobec bezbronnej ludności;
2. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszego zalecenia Radzie, Komisji oraz Wiceprzewodniczącemu Komisji / Wysokiemu Przedstawicielowi Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa oraz Komitetowi Regionów.
-